

Arbeids- og sosialdepartementet
postmottak@asd.dep.no

21. april 2020

Døves likeverdige deltakelse i idrett

Hørselshemmede og døve ønsker å kunne delta i samfunnet på lik linje med andre. Dette gjelder også i idretten, som utøvere nasjonalt og internasjonalt og som tillitsvalgte i idrettssammenheng på ettermiddag-, helg- og kveldstid.

Døve og hørselshemmedes rettigheter til deltakelse i samfunnet på lik linje med andre er solid og verdensomspennende forankret, blant annet i FNs «Convention of the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)». Likeverdige muligheter for deltakelse i idrett burde derfor, etter vår mening, være en selvfølge i Norge.

Gode idrettstilbud og gode idrettsmiljøer gjør oss ikke like, men likeverdige. De skal sikre samvær, bedre deltakelse, aksept, likestilling, likeverd og bedre tilhørighet i de miljøer de hørselshemmede er i. Det er videre viktig at alle skal kunne være med, ut fra egne ønsker, forutsetninger og behov – uten at en oppfatter å bli diskriminert.

Det er spesielt to saker som har vist seg å være begrensende når det gjelder like muligheter for deltakelse i idrett:

1. Det må ikke påløpe ekstrautgifter for deltagelse internasjonalt i idrett for personer over 18 år som følge av at vedkommende har en hørselshemming.
2. Tilgangen på tegnspråktolk på ettermiddag-, helg eller kveldstid burde ikke være begrensende for idrettsdeltakelse for mennesker med hørselshemming.

1. Tegnspråktolkeutgifter ved idrettsdeltagelse i utlandet etter fylte 18 år

Deltagelse i konkurranser og trening internasjonalt er en naturlig del av det å delta i idrett. Det er viktig for de hørselshemmede å delta i ordinær idrettsaktivitet for å motvirke bl.a. ensomhet og isolasjon, og å skape mestring.

Det tar mange år å trene seg opp til å bli en så god idrettsutøver at man blir tatt ut på et representasjonslag både i ordinær idrett og i døveidretten. Nesten alle som deltar på representasjonslag utover de aldersbestemte lagene, er over 18 år. For å ha et godt nok treningsgrunnlag for å komme på et representasjonslag utover aldersbestemte lag/turneringer, er det helt vanlig å være over 18 år.

Det er også helt vanlig for en gutt eller ei jente, uavhengig av hørselshemming eller ikke, å delta i en fotballturnering etter fylte 18 år sammen med klubblaget sitt. Ofte kan denne deltakelsen finne sted utenfor Norges grenser.

Frem til den dagen en utøver har fylt 18 år, er det ingen ekstra kostnader ved deltagelse i idrett verken nasjonalt eller internasjonalt. Fra den dagen en utøver har fylt 18 år, må den enkelte utøver/pårørende eller organisasjonsledd, som klubb eller forbund, dekke en betydelig merkostnad til dekning av reise og oppholdsutgifter for tegnspråktolker. Skal en utøver eller et representasjonslag delta, vil man måtte trenge minimum to tegnspråktolker og ved flere anledninger tre tegnspråktolker til å følge troppen.

En konkurranse for en helg internasjonalt kommer fort opp i en merutgift på kr 10 000,- for en døv utøver, på grunn av utgifter til tegnspråktolking.

To eksempler:

1. En døv utøver over 18 år, som også er utviklingshemmet, turner i Oslo Turn sammen med andre utviklingshemmede utøvere. På grunn av sine funksjonsnedsettelse er dette hans «hjemmebane», stedet hvor han trives sosialt og har venner og trenere som han trives med, og som ivaretar ham. Utover treningstiden i Oslo Turn er han svært ensom og mye alene.

Oslo Turn deltok i en konkurranse i desember 2019, hvor mor, som er eneforsørger, fikk en merkostnad på kr 10 000,- for dekning av utgifter til tegnspråktolk. Dette er et stadig tilbakevendende problem. Så sent som i februar 2020 var det fare for at ikke han ikke skulle få delta i en konkurranse i Tyrkia som skulle vært arrangert i april sammen med resten av gruppen. Begrunnelsen er at det ville være en utfordrende situasjon på grunn av kommunikasjon og økonomi. De utfordrende situasjonene vil opphøre med tegnspråktolk supplert av myndighetene, til stede.

2. Et særforbund skulle sende et representasjonslag til et europamesterskap for døde. Merkostnaden for opphold og reise for to tegnspråktolker i én uke var kr 63 500,-. Disse pengene, som nå særforbundet må dekke, kunne være brukt til mer aktivitet for de døde og til utviklingen av dem som utøvere.

Vårt forslag: Med bakgrunn i like rettigheter for deltakelse må myndighetene gi like vilkår til døde og hørselshemmede idrettsutøvere, uansett alder, gjennom dekning av utgifter til tegnspråktolk ved deltakelse i idrettskonkurranser og/eller trening internasjonalt. Utøvere uten hørselshemming betaler sine kostnader ved deltakelse selv, det vil også hørselshemmede utøvere gjøre. Det er tilpasningen og tilleggskostnaden vi ber myndighetene kompensere.

2. Tilgang på tegnspråktolk

Tegnspråktolking er viktig for hørselshemmede som har tegnspråk som førstespråk. Tegnspråktolk er en individuell rettighet hørselshemmede har gjennom folketrygdloven, men denne rettigheten oppfylles ikke alltid. Mange hørselshemmede opplever å få avslag på

tolk på ettermiddag-, kveldstid og i helger. Slike oppdrag dekkes i stor grad av frilansere, som kan velge å si nei til oppdraget.

For at døve skal kunne ta del i andre deler av idrettens aktivitet, er det å gå på utdanningstiltak, være trener, dommer og leder naturlige deler av idretten og av det å være tillitsvalgt. Skal døve være integrert og inkludert i det ordinære totale idrettstilbudet, må det ikke skorte på tilgang på tegnspråktolker.

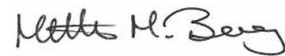
Mangelen på tilgjengelige tegnspråktolker utenfor ordinær arbeidstid er utfordrende både for utøvere som behøver tolk til kamper, samlinger eller lignende, og for en hørselshemmet som ønsker å være publikummer.

Vårt forslag: Norges idrettsforbund oppfordrer myndighetene til å sikre den individuelle rettigheten til tolking som hørselshemmede har gjennom folketrygden, gjennom å sikre at ordningen også må gjelde på ettermiddags- og kveldstid, og i helgene. Dekningen av tolkeoppdrag på disse tidspunktene er ikke god nok og NIF oppfordrer derfor myndighetene til å finne en løsning på dette snarest.

Vennlig hilsen
Norges Døveidrettsutvalg

Morten Sletten
Leder

Mette M. Berg
Rådgiver paraidrett